

Τεχνική υποστήριξη για την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που υποστηρίζουν την ανάπτυξη οικογενειοκεντρικών υπηρεσιών Πρώιμης Παρέμβασης στην Ελλάδα

Συμφωνία επιχορήγησης αρ. 101048313

Πακετο εκπαίδευσης στην οικογενειοκεντρική πππ για εργαζομένους υπηρεσιών ΠΠΠ

ΡΡΤ 6: Μοντέλα πρώιμης παιδικής παρέμβασης χώρας Παροχές προγράμματος πρώιμης παιδικής παρέμβασης. Σύστημα παραπομπών και κριτήρια ένταξης

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πίνακας περιεχομένων

1. Μοντέλα πρώιμης παιδικής παρέμβασης χώρας
2. Παροχή προγράμματος πρώιμης παιδικής παρέμβασης. Σύστημα παραπομπών και κριτήρια ένταξης

Κεφάλαιο 1

Μοντέλα πρώιμης παιδικής παρέμβασης χώρας

Ερωτήσεις για σκέψη

Γιατί κάθε χώρα πρέπει να διαθέτει αποτελεσματικό σύστημα και υπηρεσίες ΠΠΠ;

Τι είδους υπηρεσίες ΠΠΠ απαιτούνται σε αυτό το στάδιο;

Ποιες είναι οι επείγουσες ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών;

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Πόσο καιρό εφαρμόζεται η ΠΠΠ	Αρμόδιοι κρατικοί φορείς και χρηματοδότηση	Τυποποιημένες πολιτικές και πρακτικές	Θεωρητικό και εννοιολογικό πλαίσιο	Επαγγελματίες ΠΠΠ και απαιτούμενη εκπαίδευση
<p>Όρεγκον, ΗΠΑ</p> <p>Τέλη δεκαετίας 1960, αρχές δεκαετίας 1970</p>	<p>Παροχή υπηρεσιών: Παιδιά ηλικίας 0-3 ετών εξυπηρετούνται από το Υπουργείο Παιδείας ή το Υπουργείο Υγείας ή το Υπουργείο Ανθρώπινων Υπηρεσιών, ανάλογα με την πολιτεία</p> <p>Παιδιά ηλικίας 3 έως 5 ετών εξυπηρετούνται από το Υπουργείο Παιδείας σε όλες τις πολιτείες.</p> <p>Χρηματοδότηση: Παρέχεται ομοσπονδιακή χρηματοδότηση για όλες τις πολιτείες (20-25% του συνολικού κόστους). Το υπόλοιπο κόστος καλύπτεται από δημόσιους πόρους και αποζημιώσεις ιδιωτικής και δημόσιας ασφάλισης.</p>	<p>Ο ομοσπονδιακός νόμος IDEA (The Individuals with Disabilities Education ACT) που θεσμοθέτησε την ειδική αγωγή</p> <p>Οι ομοσπονδιακές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, καθώς και οι πολιτειακοί νόμοι και κανονισμοί θεσπίζουν γενικά πρότυπα που εφαρμόζονται με συνέπεια σε όλες τις πολιτείες.</p> <p>Επιπλέον, οι εθνικές επαγγελματικές οργανώσεις θέτουν πιο αναλυτικά πρότυπα ποιότητας</p>	<p>Τα στοιχεία από έρευνες πολλών ειδικοτήτων υποστηρίζουν την πρώιμη παρέμβαση και διάφορες μεθοδολογίες.</p>	<p>Επαγγελματίες πρώιμης παρέμβασης</p> <p>Ειδικοί εκπαιδευτές πρώιμης παιδικής ηλικίας</p> <p>Λογοθεραπευτές</p> <p>Εργοθεραπευτές</p> <p>Φυσιοθεραπευτές</p> <p>Ειδικοί στον αυτισμό</p> <p>Συνήθως, οι εκπαιδευτές ΠΠΠ και οι ειδικοί εκπαιδευτικοί πρώιμης παιδικής ηλικίας διαθέτουν άδεια άσκησης επαγγέλματος ή έχουν παρακολουθήσει ένα πρόγραμμα προετοιμασίας εκπαιδευτικών. Για τους υπόλοιπους επαγγελματίες ισχύουν εθνικές και πολιτειακές απαιτήσεις αναφορικά με την άδεια άσκησης επαγγέλματος.</p>
<p>Πορτογαλία</p> <p>Αρχικά 1980-90</p> <p>Ο νόμος Special Needs Education Act (νόμος για την Αγωγή Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες) του 2008 δημιούργησε ένα εθνικό σύστημα για την ΠΠΠ</p>	<p>Παροχή υπηρεσιών: Επαγγελματίες ΠΠΠ από τους κλάδους της Υγείας, της Κοινωνικής Ασφάλισης και της Εκπαίδευσης.</p> <p>Χρηματοδότηση: από διαρθρωτικά ταμεία, σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική και κοινοτική νομοθεσία και, συγκεκριμένα, από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Δωρεάν</p>	<p>Οι κατευθυντήριες γραμμές για την ΠΠΠ ισχύουν σε επίπεδο χώρας. Η ΠΠΠ βασίζεται σε μια διακλαδική σχέση. Κάθε κλάδος έχει διαφορετικές δεξιότητες (υγεία, κοινωνικά θέματα και εκπαίδευση) και ορίζεται στη νομοθεσία για την ΠΠΠ.</p>	<p>Εξατομικευμένες, ολοκληρωμένες, οικογενειοκεντρικές υπηρεσίες.</p> <p>Η συμμετοχή των γονέων στη διαδικασία παρέμβασης αποτελεί βασική παράμετρο για την επιτυχία των υπηρεσιών ΠΠΠ στην Πορτογαλία</p>	<p>Στην Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση συμμετέχουν επαγγελματίες, όπως ιατροί, νοσηλευτές, θεραπευτές, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, φροντιστές παιδιών, εκπαιδευτικοί προσχολικής ηλικίας, εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί ΠΠΠ.</p> <p>Για τους ειδικούς ΠΠΠ απαιτείται εκπαίδευση πριν από την παροχή υπηρεσιών, η οποία παρέχεται από αναγνωρισμένες επαγγελματικές οργανώσεις</p>

Πόσο καιρό εφαρμόζεται η ΠΠΠ	Αρμόδιοι κρατικοί φορείς και χρηματοδότηση	Τυποποιημένες πολιτικές και πρακτικές	Θεωρητικό και εννοιολογικό πλαίσιο	Επαγγελματίες ΠΠΠ και απαιτούμενη εκπαίδευση
<p>Ισπανία, Καταλονία: Από τη δεκαετία του 1970 παιδοκεντρικό κλινικό μοντέλο</p> <p>2000 - οικογενειοκεντρική, έχει ξεκινήσει η διαδικασία μετασχηματισμού</p>	<p>Παροχή υπηρεσιών: από διαφορετικές κρατικές υπηρεσίες και κρατικές βαθμίδες, οι οποίες πρέπει να συντονίζονται.</p> <p>Χρηματοδότηση: από την κυβέρνηση κάθε αυτόνομης κοινότητας - κοινωνική πρόνοια</p>	<p>Το Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό. Ωστόσο υπάρχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ των αυτόνομων κοινοτήτων</p>	<p>Η υιοθέτηση των κοινωνικών και οικολογικών διαστάσεων της ανθρώπινης ανάπτυξης και η θεωρία των συστημάτων αναγνωρίζουν τον κεντρικό ρόλο της οικογένειας. Παρεμβάσεις με βάση την κοινότητα - οι οικογένειες λαμβάνουν συνήθως θεραπεία στις εγκαταστάσεις του φορέα παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ, και ο επαγγελματίας σπανίως επισκέπτεται το σπίτι των γονέων.</p> <p>Διεπιστημονική προσέγγιση</p>	<p>Παρέχεται κυρίως από ψυχολόγους, αλλά μπορεί να συμμετέχουν επίσης λογοθεραπευτές, φυσιοθεραπευτές, νευρολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί και εκπαιδευτικοί.</p> <p>Απαιτούμενη εκπαίδευση: σπουδές ψυχολογίας, λογοθεραπείας κ.λπ., καθώς και πρακτική εκπαίδευση.</p> <p>Πολλά πανεπιστήμια στην Ισπανία προσφέρουν μεταπτυχιακό στην ΠΠΠ, το οποίο ωστόσο δεν αποτελεί προϋπόθεση, αλλά θεωρείται επιπλέον προσόν κατά την αίτηση για μια θέση εργασίας</p>
<p>Αυστρία Από το 1980,</p> <p>Ομοσπονδιακό κράτος, 9 αυτόνομα κρατίδια</p>	<p>Παροχή υπηρεσιών: Οι δημόσιες υπηρεσίες ΠΠΠ παρέχονται δωρεάν από το Εθνικό Σύστημα στις οικογένειες. Οι υπηρεσίες ΠΠΠ είναι αποκεντρωμένες</p> <p>Χρηματοδότηση: οι υπηρεσίες εκπαίδευσης υποστηρίζονται από τοπικούς κοινωνικούς φορείς</p> <p>Οι κλινικές υπηρεσίες (λογοθεραπεία, φυσιοθεραπεία) παρέχονται από ιδιώτες ιατρούς ή από νοσοκομεία και χρηματοδοτούνται από την υγειονομική ασφάλιση</p>	<p>Εν μέρει - λόγω ομοσπονδιακού κράτους</p>	<p>Επιρροές από την οικολογική θεωρία του Bronfenbrenner & την ψυχαναλυτική θεωρία</p> <p>Μοντέλο επικοινωνίας - Το μοντέλο επικοινωνίας βασίζεται σε ένα μοντέλο συνεργασίας της πρώιμης παρέμβασης που τονίζει τη σημασία της κοινής και καθορισμένης ευθύνης μεταξύ των γονέων και των επαγγελματιών</p> <p>Διεπιστημονική προσέγγιση</p>	<p>Απαιτείται βασική επαγγελματική εκπαίδευση (π.χ. ψυχολόγου, ειδικού εκπαιδευτικού, νοσηλεύτη...)</p> <p>Οι ειδικοί ΠΠΠ παρακολουθούν εξειδικευμένη εκπαίδευση που παρέχεται από τοπικές οργανώσεις. (ειδικές παιδαγωγικές υπηρεσίες)</p>

Πόσο καιρό εφαρμόζεται η ΠΠΠ	Αρμόδιοι κρατικοί φορείς και χρηματοδότηση	Τυποποιημένες πολιτικές και πρακτικές	Θεωρητικό και εννοιολογικό πλαίσιο	Επαγγελματίες ΠΠΠ και απαιτούμενη εκπαίδευση
<p>Γεωργία</p> <p>Αρχικά 2009 – μόνο μία οργάνωση</p> <p>Σε εθνικό επίπεδο από το 2012</p>	<p>Παροχή υπηρεσιών: ΜΚΟ εγγεγραμμένες στον Κρατικό Κοινωνικό Φορέα</p> <p>Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εργασίας, Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας μέσω του Κρατικού Κοινωνικού Φορέα</p> <p>Οι υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν στις οικογένειες. Ο ετήσιος προϋπολογισμός προσαρμόζεται με βάση τη ζήτηση (αριθμός παιδιών που δύναται να ενταχθούν σε ένα πρόγραμμα, ικανότητα διαχείρισης όγκου περιστατικών των παρόχων υπηρεσιών)</p> <p>Τρόπος χρηματοδότησης – η οικογένεια λαμβάνει ένα κουπόνι για τις υπηρεσίες και δέχεται 8 επισκέψεις τον μήνα στο φυσικό πλαίσιο</p> <p>Το παιδί και η οικογένεια επιλέγουν τον φορέα παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ και έχουν τη δυνατότητα να αλλάξουν τον πάροχο υπηρεσιών, εάν χρειαστεί</p>	<p>Το κρατικό επιμέρους πρόγραμμα ΠΠΠ αποτελεί μέρος του κρατικού προγράμματος «Social Rehabilitation and Child Care» (Κοινωνική Αποκατάσταση και Φροντίδα Παιδιού) που αναπτύχθηκε από το Υπουργείο Εργασίας, Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων και εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο</p> <p>Τα πρότυπα των κρατικών υπηρεσιών καταρτίζονται από το Υπουργείο Εργασίας, Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων σε συνεργασία με την οργάνωση ECI coalition (ΜΚΟ)</p>	<p>Οικολογική θεωρία του Bronfenbrenner, βιο-ψυχο-κοινωνική προσέγγιση</p> <p>Οικογενειοκεντρικές υπηρεσίες, προσανατολισμένες στο παιδί</p> <p>Παρέχονται στο φυσικό πλαίσιο – 0 έως 30 μηνών, ομαδικές συνεδρίες με το παιδί και τους γονείς στα κέντρα ΠΠΠ 30 μηνών – 7 ετών κατ’ οίκον/στο νηπιαγωγείο/στο σχολείο, ομαδικές συνεδρίες με τα παιδιά στα κέντρα ΠΠΠ</p> <p>Υπερεπισημονική προσέγγιση</p>	<p>Ειδικοί - επαγγελματίες ΠΠΠ (ψυχολόγοι, εργοθεραπευτές, φυσιοθεραπευτές, λογοθεραπευτές, παιδίατροι, κοινωνικοί λειτουργοί) και επικουρικό προσωπικό (πτυχιούχοι σε οποιαδήποτε ειδικότητα κατ’ ελάχιστον)</p> <p>Πτυχίο + πιστοποιητικό εκπαίδευσης ΠΠΠ πριν από την παροχή υπηρεσιών + πρακτική εκπαίδευση</p> <p>Οι επαγγελματίες ΠΠΠ θα μπορούσαν να γίνουν επιβλέποντες και να επιβλέπουν άλλους επαγγελματίες και επικουρικό προσωπικό ΠΠΠ</p> <p>Οι επιβλέποντες ΠΠΠ πρέπει να λάβουν ειδική πιστοποίηση</p>

Υπηρεσίες ΠΠΠ σε επίπεδο συστήματος – παραδείγματα χωρών

Σύνοψη:

Η παροχή υπηρεσιών ΠΠΠ ξεκίνησε την περίοδο μεταξύ 1960 – 1990, ιατρικό μοντέλο

Η μεταστροφή του προτύπου για τις υπηρεσίες ΠΠΠ - από τη δεκαετία του 2000, είχαν προηγηθεί αλλαγές στη νομοθεσία αναφορικά με την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του παιδιού

Θεωρητικό πλαίσιο: Οικολογική θεωρία και θεωρία των συστημάτων*

Σκοπός των υπηρεσιών ΠΠΠ: Να βελτιωθεί σε πρώιμο στάδιο (πριν από την ηλικία των 3 ετών) η ανάπτυξη όλων των παιδιών με ειδικές ανάγκες (βιολογικές, κοινωνικές, ψυχολογικές) και το περιβάλλον τους (οικογενειακό, εκπαιδευτικό, κοινωνικό)

Ο ρόλος του κράτους και των κρατικών φορέων: ανάπτυξη πολιτικών σε ομοσπονδιακό και κρατικό/δημοτικό επίπεδο, συντονισμός των υπηρεσιών

Χρηματοδότηση: Η ΠΠΠ παρέχεται δωρεάν στις οικογένειες και χρηματοδοτείται από το Δημόσιο ή την υγειονομική ασφάλιση

Επαγγελματίες και απαιτούμενη εκπαίδευση: εκπρόσωποι διαφόρων ειδικοτήτων της εκπαίδευσης, της ειδικής αγωγής, των κοινωνικών επιστημών, της ιατρικής. Απαιτούμενη εκπαίδευση: Πτυχίο, πιστοποίηση στην ΠΠΠ

Μοντέλα παροχής υπηρεσιών

Πρότυπο ανάπτυξης ικανοτήτων	Παραδοσιακό πρότυπο
Μοντέλα προώθησης Εστιάζουν στην ενίσχυση και στη βελτίωση των δεξιοτήτων και στη θετική λειτουργικότητα	Μοντέλα θεραπείας Εστιάζουν στην αποκατάσταση μιας διαταραχής, ενός προβλήματος, μιας ασθένειας ή των συνεπαγόμενων επιπτώσεων
Μοντέλα ενδυνάμωσης Δημιουργούν ευκαιρίες για τα άτομα να εξασκήσουν τις υφιστάμενες ικανότητες, καθώς και να αναπτύξουν νέες δεξιότητες	Μοντέλα ειδικότητας Βασίζονται στην επαγγελματική ειδικότητα για την επίλυση των προβλημάτων των ατόμων
Μοντέλα βασισμένα στα δυνατά σημεία Αναγνωρίζουν τα δυνατά σημεία και τα ταλέντα των ατόμων και βοηθούν τα άτομα να αξιοποιούν αυτές τις δεξιότητες, για να ενισχύουν τη λειτουργικότητα	Μοντέλα βασισμένα στις ανεπάρκειες Εστιάζουν στη διόρθωση των αδυναμιών ή των προβλημάτων των ατόμων
Μοντέλα βασισμένα στους πόρους Ορίζουν πρακτικές αναφορικά με ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών και εμπειριών στην τοπική κοινότητα	Μοντέλα βασισμένα στις υπηρεσίες Ορίζουν πρακτικές κυρίως αναφορικά με τις επαγγελματικές υπηρεσίες
Οικογενειοκεντρικά μοντέλα Αντιμετωπίζουν τους επαγγελματίες ως εκπροσώπους των οικογενειών και ανταποκρίνονται στις οικογενειακές επιθυμίες και ανησυχίες	Μοντέλα που εστιάζουν στους επαγγελματίες Αντιμετωπίζουν τους επαγγελματίες ως ειδικούς που προσδιορίζουν από μόνοι τους τις ανάγκες των ατόμων σε σχέση με άλλα άτομα

Συνιστώμενες πρακτικές στην πρώιμη παιδική παρέμβαση

- ✓ **Οικογενειοκεντρική παρέμβαση βασισμένη στις ρουτίνες**
  - Δημιουργία μιας σχέσης τρυφερότητας και ενός δεσμού με το παιδί που δεν μπορεί να αντικατασταθεί από κανέναν άλλο άτομο. Εξάλειψη των παραγόντων κινδύνου που οφείλονται σε ανεπαρκείς γονεϊκές δεξιότητες ή άλλων οικογενειακών παραγόντων κινδύνου
  - Η μάθηση και η ανάπτυξη του παιδιού είναι μια συνεχής διαδικασία που μπορεί να πραγματοποιηθεί σε οποιαδήποτε καθημερινή περίσταση στην οποία συμμετέχει ενεργά το παιδί
  - Ακόμα κι αν περνούν περιορισμένο χρόνο με το παιδί, οι γονείς έχουν πολλές περισσότερες ευκαιρίες να αλληλεπιδρούν και να προάγουν την ανάπτυξη ενός παιδιού απ' ό,τι θα έχει ποτέ οποιοσδήποτε άλλος ενήλικας ή ένας επαγγελματίας
- ✓ **Η παρέμβαση σε φυσικό πλαίσιο μάθησης**
  - Υποστήριξη της ανάπτυξης των παιδιών μέσα από τις καθημερινές ρουτίνες κατ' οίκον, στο νηπιαγωγείο, στο σχολείο ή όπου αλλού περνά χρόνο το παιδί
  - Υποστήριξη του κοινωνικού περιγύρου του παιδιού με στόχο την προώθηση της ανάπτυξης του παιδιού μέσα από τις καθημερινές δραστηριότητες και αξιοποίηση των καταστάσεων που προκύπτουν φυσικά ως ευκαιρίες μάθησης
- ✓ **Ομαδική εργασία, ιδανικά υπερεπιστημονική ομάδα, βλ. παρακάτω**
- ✓ **Συντονισμός και ενσωμάτωση των υπηρεσιών και των πόρων σε επίπεδο κράτους και υπηρεσίας**

Μοντέλα αλληλεπίδρασης ομάδων

	Πολυεπιστημονική	Διεπιστημονική	Υπερεπιστημονική
Αξιολόγηση	Τα μέλη της ομάδας πραγματοποιούν ξεχωριστές αξιολογήσεις.	Τα μέλη της ομάδας πραγματοποιούν ξεχωριστές αξιολογήσεις.	Τα μέλη της ομάδας και η οικογένεια πραγματοποιούν από κοινού την αξιολόγηση.
Συμμετοχή γονέων	Οι γονείς συναντούν τα μέλη της ομάδας ξεχωριστά.	Οι γονείς συναντούν ολόκληρη την ομάδα ή έναν εκπρόσωπο της ομάδας.	Οι γονείς αποτελούν πλήρη, ενεργά μέλη της ομάδας.
Σχεδιασμός υπηρεσιών	Τα μέλη της ομάδας δημιουργούν ξεχωριστά πλάνα ανά ειδικότητα.	Τα μέλη της ομάδας δημιουργούν ξεχωριστά πλάνα ανά ειδικότητα, τα οποία όμως μοιράζονται μεταξύ τους.	Τα μέλη της ομάδας και η οικογένεια δημιουργούν από κοινού πλάνα με βάση τις ανησυχίες, τις προτεραιότητες και τους πόρους της οικογένειας.
Ευθύνη σχεδιασμού υπηρεσιών	Τα μέλη της ομάδας είναι υπεύθυνα για το πλάνο που αφορά την ειδικότητά τους.	Τα μέλη της ομάδας μοιράζονται μεταξύ τους πληροφορίες για το δικό τους κομμάτι του πλάνου.	Τα μέλη της ομάδας είναι από κοινού υπεύθυνα και υπόλογα για τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζει το πλάνο το Πρόσωπο Αναφοράς.
Εφαρμογή πλάνου υπηρεσιών	Τα μέλη της ομάδας εφαρμόζουν το πλάνο σε ό,τι αφορά την ειδικότητά τους.	Τα μέλη της ομάδας εφαρμόζουν το πλάνο που αφορά την ειδικότητά τους και ενσωματώνουν άλλα τμήματα, όπου είναι εφικτό.	Το Πρόσωπο Αναφοράς εφαρμόζει το πλάνο σε συνεργασία με την οικογένεια.
Τρόποι επικοινωνίας	Ανεπίσημη	Περιστασιακό προσωπικό για συγκεκριμένα περιστατικά.	Τακτικές συναντήσεις της ομάδας για ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων και δεξιοτήτων μεταξύ των μελών της ομάδας.
Κατευθυντήρια φιλοσοφία	Τα μέλη της ομάδας αναγνωρίζουν τη σημασία των πληροφοριών από τις άλλες ειδικότητες.	Τα μέλη της ομάδας είναι πρόθυμα να μοιράζονται την παροχή των υπηρεσιών και να είναι υπεύθυνα για αυτή, στο πλαίσιο του ολοκληρωμένου πλάνου υπηρεσιών.	Τα μέλη της ομάδας κάθε ειδικότητας δεσμεύονται να διδάσκουν, να μαθαίνουν και να συνεργάζονται, για να εφαρμόζουν ένα κοινό πλάνο υπηρεσιών.
Σχεδιασμός προσωπικού	Ανεξάρτητο προσωπικό για κάθε ειδικότητα.	Ανεξάρτητο εντός και εκτός κάθε ειδικότητας.	Κρίσιμο στοιχείο των ομαδικών συναντήσεων για τη μάθηση εκτός των ορίων κάθε ειδικότητας και τη δημιουργία ομάδων.

Ομάδα πρώιμης παρέμβασης – παροχή υπηρεσιών

Υπερεπιστημονική προσέγγιση – οικονομικά αποδοτική

- Ένας επαγγελματίας πρώιμης παρέμβασης είναι το πρόσωπο αναφοράς και ο υπεύθυνος περιστατικού
- Μια ομάδα ειδικών υποστηρίζει τους ειδικούς ΠΠΠ με εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρία
- Η υπερεπιστημονική ομάδα πραγματοποιεί συναντήσεις

Παράδειγμα: Αγόρι 3 ετών με αναπτυξιακή υστέρηση στο γνωστικό, κινητικό και επικοινωνιακό επίπεδο. Σύνθεση υπηρεσιών ΠΠΠ: Ο βασικός πάροχος υπηρεσιών είναι ένας ειδικός ΠΠΠ που επισκέπτεται το παιδί στο φυσικό του πλαίσιο (κατ' οίκον, στο νηπιαγωγείο) δύο φορές την εβδομάδα. **Οι επισκέψεις κατ' οίκον:** Ο ειδικός ΠΠΠ υποστηρίζει την οικογένεια στην μάθηση και την εξάσκηση νέων γονεϊκών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων ανάπτυξης του παιδιού μέσα στο οικιακό περιβάλλον, ώστε να προωθηθεί την ολιστική ανάπτυξη του παιδιού. Συνεργάζεται με την οικογένεια, για να εντοπίζει καθημερινές ρουτίνες στη διάρκεια των οποίων θα μπορούσαν να πραγματοποιούνται δραστηριότητες ανάπτυξης του παιδιού. Οι στόχοι και οι δραστηριότητες που προσδιορίζονται από την οικογένεια βασίζονται σε μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση των πόρων και των αναγκών, της καθημερινής ρουτίνας και των δραστηριοτήτων της οικογένειας και του παιδιού. **Επισκέψεις στο νηπιαγωγείο** Οι επαγγελματίες πρώιμης παρέμβασης μοιράζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και τους στόχους της οικογένειας με έναν εκπαιδευτή και σχεδιάζουν μαζί πώς θα μπορούσαν να ενσωματωθούν αυτοί οι στόχοι σε ομαδικές δραστηριότητες.

Ο ρόλος της υπερεπιστημονικής ομάδας: εργοθεραπευτές και λογοθεραπευτές εμπλουτίζουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες των ειδικών ΠΠΠ στην ανάπτυξη αδρών κινητικών και γλωσσικών δεξιοτήτων. Υποστήριξη της πραγματοποίησης προσαρμογών στο περιβάλλον και στις δραστηριότητες του νηπιαγωγείου. Εάν χρειάζεται, θα μπορούσαν να κληθούν εκπρόσωποι άλλων ειδικοτήτων (ψυχολόγοι).

Διεπιστημονική προσέγγιση

- Οι υπηρεσίες παρέχονται από διάφορους ειδικούς
- Τα μέλη της ομάδας δημιουργούν ξεχωριστά σχέδια ανά ειδικότητα, τα οποία όμως μοιράζονται μεταξύ τους
- Η ομάδα πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις
- Ένα από τα μέλη της ομάδας είναι ο Υπεύθυνος Περιστατικού

Παράδειγμα: Αγόρι 3 ετών με αναπτυξιακή υστέρηση στο γνωστικό, κινητικό και επικοινωνιακό επίπεδο. Οι υπηρεσίες παρέχονται από έναν ψυχολόγο – ο οποίος ασχολείται με τη γνωστική ανάπτυξη
Ειδικός ΠΠΠ/εργοθεραπευτής - προσαρμογές και προσαρμοστικές δεξιότητες κατ' οίκον ή/και στο νηπιαγωγείο
Λογοθεραπευτής - εναλλακτική επικοινωνία ή/και γλωσσική ανάπτυξη

Πλεονεκτήματα υπερεπιστημονικής ομάδας

Συνεργατική προσέγγιση

Τα μέλη της υπερεπιστημονικής ομάδας, συμπεριλαμβανομένων των γονέων:

- Συνεργάζονται για την ανάπτυξη ενός πλάνου παρέμβασης
- Επιδιώκουν κοινούς στόχους
- Τα μέλη της ομάδας πραγματοποιούν τακτικές συναντήσεις, και οι επαγγελματίες μοιράζονται την εμπειρογνωμοσύνη τους
- Τα μέλη της ομάδας υποστηρίζουν τον Κύριο Πάροχο Υπηρεσιών
- Οι επαγγελματίες είναι στη διάθεση της οικογένειας όποτε απαιτείται

Ενδυναμώνει τον φυσικό τρόπο μάθησης

- Οι παρεμβάσεις είναι κατάλληλες για τον τρόπο μάθησης ενός παιδιού
- Περιορίζεται η επικάλυψη των υπηρεσιών/της υποστήριξης
- Το Πρόσωπο Αναφοράς (ΠΑ) είναι το άτομο που επικοινωνεί συστηματικά με την οικογένεια
- Ο τρόπος επικοινωνίας με την οικογένεια είναι σταθερός και γνωστός στις δύο πλευρές
- Απαιτεί χρόνο για συνεργασία

Υπερεπιστημονική ομάδα

- Οι γονείς και οι υπόλοιποι φροντιστές αποτελούν ισότιμα μέλη της ομάδας
- Τα αποτελέσματα/οι στόχοι εξελίσσονται με βάση τη βελτίωση της συμμετοχής στα περιβάλλοντα δραστηριοποίησης και των ευκαιριών μάθησης του παιδιού
- Τα μέλη της ομάδας είναι από κοινού υπεύθυνα και υπόλογα για τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζει το πλάνο το πρόσωπο αναφοράς
- Τα μέλη της ομάδας καθοδηγούν το ΠΑ, για να εφαρμόζει αποτελεσματικά το πλάνο στα περιβάλλοντα δραστηριοποίησης και στους φροντιστές
- Εκτός των προγραμματισμένων συναντήσεων, υπάρχει συνεχής αλληλεπίδραση ανάμεσα στα μέλη της ομάδας για σκέψη και ανταλλαγή πληροφοριών
- Οι πάροχοι υπηρεσιών και οι φροντιστές δέχονται εκπαίδευση και καθοδήγηση, ώστε να αποκτούν την απαιτούμενη εμπειρογνωμοσύνη, για να βελτιώνουν τη συμμετοχή στα περιβάλλοντα δραστηριοποίησης και τις ευκαιρίες μάθησης του παιδιού
- Τα μέλη της ομάδας εφαρμόζουν ένα ετήσιο πλάνο ανάπτυξης ομάδας/επαγγελματιών, για να εντοπίζουν οποιαδήποτε κενά στις δεξιότητες και τις γνώσεις και να βελτιώνουν την εμπειρογνωμοσύνη στις διάφορες ειδικότητες

Μοντέλα παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ χώρας

Σύνοψη

Η μεταστροφή του προτύπου για τις υπηρεσίες ΠΠΠ: από το παραδοσιακό, ιατρικό παιδοκεντρικό μοντέλο σε ένα οικονομικά αποδοτικό, οικογενειοκεντρικό μοντέλο ανάπτυξης ικανοτήτων

Ομάδα: Διεπιστημονική/υπερεπιστημονική

Παιδιά που δύναται να ενταχθούν σε ένα πρόγραμμα: με αναπηρία, αναπτυξιακή υστέρηση ή κίνδυνο αναπτυξιακής υστέρησης σε έναν ή περισσότερους τομείς

Ηλικιακό εύρος και τόπος παροχής υπηρεσιών: 0 έως 3 ετών και 3 έως 6 ετών. Για παιδιά από 0 έως 3 ετών κυρίως κατ' οίκον επισκέψεις, από 3 έως 6 ετών επισκέψεις σε εκπαιδευτικές δομές

Ομαδική δραστηριότητα – χωρισμός σε 3 ομάδες

Άσκηση: δημιουργήστε ένα βέλτιστο εθνικό μοντέλο ΠΠΠ συνυπολογίζοντας τη βασική φιλοσοφία και τις αρχές της ΠΠΠ, καθώς και τους πόρους της χώρας – οικονομικούς, κοινωνικούς, ανθρώπινους, επαγγελματικούς:

Φιλοσοφία και αρχές ΠΠΠ	Ανάγκες και πόροι ΠΠΠ χώρας
<ul style="list-style-type: none"> - Οι υπηρεσίες ΠΠΠ είναι διαθέσιμες για κάθε παιδί με ειδικές ανάγκες ή σε κίνδυνο - Οι υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν στις οικογένειες - Προάγει την ανάπτυξη του παιδιού και την ενδυνάμωση της οικογένειας - Προάγει την κοινωνική ένταξη του παιδιού και της οικογένειας - Προλαμβάνει τη βαριά αναπηρία σε παιδιά με διαπιστωμένη διάγνωση (ΔΑΦ, εγκεφαλική παράλυση, γενετικές νόσοι). Αναπτυξιακή υστέρηση λόγω βιολογικών (χαμηλό βάρος γέννησης), ψυχολογικών ή κοινωνικών παραγόντων (ενδοοικογενειακή βία)	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκες παιδιού και οικογένειας - Οικονομικοί - Πολιτισμικοί - Εμπειρία - Ανθρώπινοι και επαγγελματικοί πόροι

Ποιο είναι το πλαίσιο ανάπτυξης του εθνικού συστήματος ΠΠΠ

Τι είναι μοναδικό στο υφιστάμενο σύστημα

Τι θα είναι μοναδικό

Το πλαίσιο ανάπτυξης του εθνικού συστήματος ΠΠΠ στη Γεωργία

Επείγουσα ανάγκη - 2008 - 2012

- Υποστήριξη της αποϊδρυματοποίησης χιλιάδων μικρών παιδιών σε ορφανοτροφεία
- Πρόληψη της εγκατάλειψης των παιδιών και έλεγχος παραπομπών (gatekeeping)
- Κλείσιμο των μεγάλων ιδρυμάτων
- Ανάπτυξη υπηρεσιών για παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο ή έχουν αναπηρία και για τις οικογένειές τους
- Ενίσχυση της κοινωνικής πρόνοιας

ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΠΑΙΔΙΩΝ - Προγράμματα που έχουν αναπτυχθεί από το Υπουργείο Εργασίας, Υγείας και Κοινωνικής Προστασίας

ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
<i>Υιοθεσία, διεθνής υιοθεσία, κηδεμονία</i>	<i>Εκ νέου ενσωμάτωση, ανάδοχη φροντίδα, μικρές στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης</i>
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΠΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ	ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΒΟΗΘΕΙΑ – ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
<i>Αξιολόγηση, συμβουλευτική, τοποθέτηση σε κατάλληλη υπηρεσία, εάν απαιτείται, κηδεμονία</i>	<i>Κέντρα ημερήσιας φροντίδας (6–18), στέγες μητέρας και παιδιού</i>
ΕΞΕΛΙΞΗ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ΑΝΑΠΤΥΞΗ
<i>Αποκατάσταση σε κέντρα για παιδιά με σωματική αναπηρία (0-18)</i>	<i>Κατ' οίκον παρέμβαση για παιδιά (0–7) με αναπτυξιακή υστέρηση που διατρέχουν κίνδυνο και για τις οικογένειές τους</i>
ΣΤΕΓΕΣ ΓΙΑ ΑΣΤΕΓΑ ΠΑΙΔΙΑ <i>24ωρη φροντίδα, σχολική εκπαίδευση για παιδιά έως 18 ετών</i>	ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΣΕ ΚΡΙΣΗ <i>Τρόφιμα και οικιακές συσκευές για άπορες οικογένειες</i>

Συμπεριληπτική προσχολική και σχολική εκπαίδευση

Υπουργείο Παιδείας και Επιστήμης

Νομοθεσία για την πρώιμη και προσχολική εκπαίδευση (Early and Preschool Education, EPE)

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην παιδεία και πρέπει να εμπλέκεται στην κανονική προσχολική/σχολική εκπαίδευση

Κρατικά πρότυπα πρώιμης παιδικής φροντίδας και εκπαίδευσης

**Επίσημες διαδικασίες μετάβασης από την προσχολική στη σχολική εκπαίδευση
Κατευθυντήριες γραμμές και πολυεπιστημονικές ομάδες σε κάθε περιφέρεια**

Τα προγράμματα που ενισχύουν την πρώιμη συμπεριληπτική εκπαίδευση υποστηρίζονται από τοπικούς και διεθνείς οργανισμούς χρηματοδότησης

Δεν υπάρχουν επίσημες διαδικασίες μετάβασης από την ΠΠΠ στην προσχολική εκπαίδευση, υπάρχει μόνο μια συμφωνία μεταξύ των Υπουργείων και των παρόχων ΠΠΠ

Ερωτήσεις που είχαμε προτού αρχίσουμε να αναπτύσσουμε το σύστημα ΠΠΠ

- **Πώς θα αλλάξουμε τις προσεγγίσεις στην κοινωνία:**
  - Η αναπηρία ως ελάττωμα
  - Η καλύτερη λύση είναι η ιδρυματική φροντίδα
  - Θεραπεία με φάρμακα
  - Η μοναδική πιθανή υπηρεσία είναι η αποκατάσταση
- **Πώς θα αλλάξουμε τις παγιωμένες συμπεριφορές;**
  - Ντροπή και στιγματισμός των οικογενειών
- **Πώς θα αλλάξουμε την ιατρική προσέγγιση σε κοινωνική/βιολογική-ψυχολογική; Πώς μπορούν να υιοθετηθούν οι αξίες της πρώιμης παιδικής παρέμβασης από την κοινωνία;**
- **Είναι έτοιμοι οι επαγγελματίες μας (ψυχολόγοι, εργοθεραπευτές, λογοθεραπευτές) να παρέχουν ΠΠΠ βασισμένη σε έρευνα;**

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Συνειδητοποιήσαμε ότι το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και οι δομές πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης είναι οι μοναδικοί φορείς που μπορούν να προσεγγίσουν το σύνολο των παιδιών και των οικογενειών, οπότε αρχίσαμε να δουλεύουμε μαζί τους

Σημείο εκκίνησης
- Αλλαγή της
προσέγγισης των
οικογενειών και
της κοινωνίας
μέσω των ιατρών

Δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν:

- **Εργαστήρια, εκπαιδεύσεις με στόχο την ευαισθητοποίηση των ιατρών και άλλων επαγγελματιών μέσω της λήψης πληροφοριών βασισμένων σε έρευνα από αξιόπιστες τοπικές και διεθνείς οργανώσεις (επαγγελματικές ενώσεις, σωματεία) για τις βέλτιστες πρακτικές**
- **Εμπλοκή των ιατρών στη διαδικασία εντοπισμού των παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο και παροχή των κατάλληλων εργαλείων ελέγχου (επιστημονικά αξιόπιστα και έγκυρα, κατάλληλα για την κουλτούρα, σύντομα, φιλικά προς τον χρήστη, εύκολα στη μάθηση και στη διαχείριση)**
- **Δημιουργία συστήματος υπηρεσιών ΠΠΠ και παραπομπής στην πρωτεύουσα και στις περιφέρειες**
- Παρουσίαση επιτυχημένων περιπτώσεων έγκαιρου εντοπισμού και αποτελεσμάτων της ΠΠΠ

Αξιοποίηση της εμπειρογνωμοσύνης των επαγγελματιών μας για τη δημιουργία και την παροχή υπηρεσιών ΠΠΠ βασισμένων σε έρευνα

Δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν:

- Εκπαίδευση εκπαιδευτών επαγγελματιών
- Δημιουργία εκπαιδευτικής ενότητας για ειδικούς ΠΠΠ πριν από την παροχή υπηρεσιών
- Δημιουργία εκπαιδευτικών ενοτήτων για ειδικούς ΠΠΠ και επαγγελματική επίβλεψη κατά την παροχή υπηρεσιών
- Εκπαίδευση νέων ειδικών
- Αξιοποίηση εμπειρογνωμοσύνης έμπειρων επαγγελματιών: για την εκπαίδευση στην επαγγελματική επίβλεψη, συμμετέχουν κυρίως σε υπερεπιστημονικές ομάδες και υποστηρίζουν τα πρόσωπα αναφοράς (ειδικούς ECI,) ενώ ταυτόχρονα εργάζονται σε κλινικά περιβάλλοντα (ενίσχυση των ικανοτήτων – αποκατάσταση, προγράμματα για αυτισμό κ.λπ.)

Υπηρεσίες ΠΠΠ στη Γεωργία

- Οι υπηρεσίες ΠΠΠ στη Γεωργία οργανώνονται και χρηματοδοτούνται από το Υπουργείο Εργασίας, Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων (MoLHSA)
- Το ειδικό πρόγραμμα «Social Rehabilitation and Child Care» (Κοινωνική Αποκατάσταση και Φροντίδα Παιδιού) αναπτύσσεται από το MoLHSA και εγκρίνεται από την Κυβέρνηση της Γεωργίας σε ετήσια βάση
- Το Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας του MoLHSA είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό της πολιτικής
- Ο Κρατικός Κοινωνικός Φορέας είναι ο εκτελεστικός φορέας
- Περίπου 40 ΜΚΟ ή οι ιδιωτικοί φορείς έχουν εγγραφεί στον Κρατικό Κοινωνικό Φορέα ως πάροχοι υπηρεσιών ΠΠΠ και εξυπηρετούν 2500 παιδιά σε 8 από τις 10 περιφέρειες

Σκοπός του κρατικού προγράμματος ΠΠΠ

Πρόληψη της ιδρυματοποίησης βρεφών και παιδιών με ειδικές ανάγκες και παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου με βάση τις εξατομικευμένες ανάγκες και τα δυνατά σημεία των παιδιών και των οικογενειών, προώθηση της κοινωνικής ένταξης των παιδιών με ειδικές ανάγκες, ενδυνάμωση των οικογενειών.

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΠΠ

Στόχοι προγράμματος:

- Ολιστική ανάπτυξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες
- Πρόληψη της σοβαρής αναπηρίας και της εγκατάλειψης των παιδιών
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των παιδιών και ενδυνάμωση των ικανοτήτων των οικογενειών

Ομάδα στόχου: παιδιά από 0 έως 7 ετών που παρουσιάζουν αναπτυξιακή υστέρηση σε ένα ή περισσότερα επίπεδα ανάπτυξης (κινητικό, γνωστικό, κοινωνικό, συναισθηματικό, επικοινωνιακό και προσαρμοστικό) ή αποδεδειγμένη αναπηρία, ή διατρέχουν κίνδυνο αναπτυξιακής υστέρησης

Εγγεγραμμένοι φορείς παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ: πρέπει να διαθέτουν γραφείο, εργαλεία αξιολόγησης βάσει του εκπαιδευτικού προγράμματος, διεπιστημονική/υπερεπιστημονική ομάδα που να αποτελείται από τουλάχιστον έναν πιστοποιημένο ειδικό ΠΠΠ και εκπροσώπους διαφόρων ειδικοτήτων, όπως ψυχολόγο, εργοθεραπευτή και λογοθεραπευτή. Κάθε ειδικός πρέπει να διαθέτει κατ' ελάχιστον πτυχίο και πιστοποίηση στην ΠΠΠ

Χρηματοδότηση και όροι κρατικού προγράμματος ΠΠΠ

- **Περιορισμός εγγραφής** – για όλα τα παιδιά που δύναται να ενταχθούν σε ένα πρόγραμμα σε ολόκληρη τη Γεωργία
- **Ο ετήσιος προϋπολογισμός προσαρμόζεται με βάση τη ζήτηση** (αριθμός παιδιών που δύναται να ενταχθούν σε ένα πρόγραμμα, ικανότητα διαχείρισης όγκου περιστατικών παρόχων υπηρεσιών)
- Το κράτος χρηματοδοτεί το 100% των υπηρεσιών
- **Τρόπος χρηματοδότησης** – το παιδί λαμβάνει ένα κουπόνι για τις υπηρεσίες ΠΠΠ, τις οποίες δέχεται στο φυσικό του πλαίσιο. Ο ειδικός ΠΠΠ (πρόσωπο αναφοράς) πραγματοποιεί επισκέψεις στο φυσικό πλαίσιο (κυρίως κατ' οίκον για παιδιά ηλικίας 0 έως 3 ετών, ή στο νηπιαγωγείο για παιδιά ηλικίας 3 έως 6 ετών) δύο φορές την εβδομάδα, 8 φορές τον μήνα. Το κουπόνι ΠΠΠ καλύπτει μία ώρα επαγγελματικής εποπτείας. Εάν χρειαστεί, θα μπορούσαν να πραγματοποιούνται ομαδικές συνεδρίες στο κέντρο ΠΠΠ για παιδιά κάτω των 3 ετών και τους γονείς τους αντί για 2 από τις 8 επισκέψεις, και για παιδιά άνω των 3 ετών αντί για 4 από τις 8 επισκέψεις.
- **Το παιδί και η οικογένεια επιλέγουν τον φορέα παροχής υπηρεσιών ΠΠΠ** και έχουν τη δυνατότητα να αλλάξουν τον πάροχο υπηρεσιών, εάν χρειαστεί

Το κρατικό μοντέλο Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης στη Γεωργία βασίζεται φιλοσοφία και στις αρχές που αναφέρονται παρακάτω:

- Αναπτυξιακές και βιο-ψυχο-κοινωνικές προσεγγίσεις
- Η οικογένεια αποτελεί το βασικό σημείο εστίασης των υπηρεσιών
- Οι υπηρεσίες παρέχονται στο φυσικό πλαίσιο, εκεί όπου το παιδί περνά τον περισσότερο χρόνο
- Οι υπηρεσίες παρέχονται ανάλογα με τις ανάγκες του παιδιού και της οικογένειας, δύο φορές την εβδομάδα

- Με τη συμμετοχή των κύριων φροντιστών
Αξιολόγηση, σχεδιασμός, υλοποίηση, επαναξιολόγηση
- Υπερεπιστημονική ομάδα - Υπεύθυνος περιστατικού/Πρόσωπο αναφοράς (επαγγελματίες και επικουρικό προσωπικό), γονείς, επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων ανάλογα με τις ανάγκες του παιδιού και τις οικογένειας

Εξειδίκευση των διαφόρων υπηρεσιών για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες - Αποκατάσταση, ενίσχυση των ικανοτήτων και πρώιμη παρέμβαση

- **Αποκατάσταση** - Ειδικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης που βοηθούν το άτομο να ανακτήσει σωματικές, διανοητικές ή/και γνωστικές ικανότητες που έχουν απολεσθεί ή αλλοιωθεί λόγω ασθένειας, τραυματισμού ή θεραπείας.

Αποκατάσταση – ανάκτηση απολεσθεισών δεξιοτήτων ή απολεσθείσας λειτουργικότητας

- **Ενίσχυση των ικανοτήτων** -αφορά υπηρεσίες για άτομα που μπορεί να μην έχουν ακόμα αναπτύξει τις ικανότητες ή τη λειτουργικότητα που αναμένονται για την εκάστοτε βιολογική ηλικία. Για παράδειγμα, ένα παιδί που δεν μιλάει όπως θα αναμενόταν με βάση την ηλικία του.

Ενίσχυση των ικανοτήτων – απόκτηση ικανοτήτων ή λειτουργικότητας που δεν έχουν αναπτυχθεί ακόμα

- **Πρώιμη παρέμβαση** - Σχεδιασμένη για να εξαλείφει τους εντοπισμένους παράγοντες κινδύνου για την ανάπτυξη του παιδιού. Προάγει την ολιστική και λειτουργική ανάπτυξη του παιδιού.

Πρώιμη παρέμβαση – ολιστική ανάπτυξη του παιδιού μέσω της ενδυνάμωσης της οικογένειας

Αποτελέσματα της πρώιμης παιδικής παρέμβασης στη Γεωργία

Βασίζεται σε αναπτυξιακές και οικολογικές προσεγγίσεις και, συνεπώς, οδηγεί σε σύνθετα αποτελέσματα:

- Προσαρμογή των γονέων στη διάγνωση του παιδιού
- Ασφαλής δεσμός γονέων-παιδιού
- Ανάπτυξη πλήρους δυναμικού παιδιού
- Νοητικά και ακαδημαϊκά επιτεύγματα
- Προσαρμογή της συμπεριφοράς
- Καλύτερη ποιότητα ζωής για ολόκληρη την οικογένεια

Η πρώιμη παρέμβαση αποτρέπει:

- Τον χωρισμό του παιδιού
- Τον χωρισμό του ζευγαριού
- Τη δυσλειτουργία της οικογένειας
- Την κατάσταση αναπηρίας
- Τα προβλήματα υγείας
- Τα κοινωνικά και ποινικά προβλήματα
- Τα οικονομικά προβλήματα της οικογένειας
- Τη γονεϊκή ανικανότητα

Αποτελέσματα της συνηγορίας και της ευαισθητοποίησης

Εγγραφή των παιδιών με ειδικές ανάγκες στο σύστημα προσχολικής εκπαίδευσης

Ένας από τους σκοπούς των φορέων ΠΠΠ στη Γεωργία είναι η ενδυνάμωση της ικανότητας των εκπαιδευτών προσχολικής αγωγής να υποστηρίζουν παιδιά με ειδικές ανάγκες:

Εκπαίδευση και εξατομικευμένη συμβουλευτική των εκπαιδευτών

Συνεργασία με τα παιδιά και τους εκπαιδευτές για αξιολόγηση των αναγκών των παιδιών και προσδιορισμό εξατομικευμένων στόχων

Οι εκπαιδευτές τόνισαν ότι οι ειδικοί ΠΠΠ τους προσέφεραν πρακτικές γνώσεις, περιόρισαν τις ανησυχίες τους για τον τρόπο αντιμετώπισης των αναγκών των παιδιών με αναπηρία και συμπεριφορικά προβλήματα

Η ΠΠΠ λειτουργεί καθοριστικά για τη μετάβαση των παιδιών στο κανονικό σύστημα εκπαίδευσης

Άποψη εκπαιδευτών προσχολικής αγωγής για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες και τους γονείς τους που έχουν λάβει υπηρεσίες ΠΠΠ

Τα παιδιά είναι πιο ανεξάρτητα, πιο λειτουργικά και έχουν υψηλότερες δεξιότητες κοινωνικοποίησης. Οι ακαδημαϊκές τους δεξιότητες είναι πιο αναπτυγμένες

Οι γονείς εξοικειώνονται με τις ικανότητες των παιδιών τους: τα δυνατά σημεία και τις δυσκολίες

Οι γονείς ενημερώνονται για τα δικαιώματα των παιδιών τους, τη συμπεριληπτική εκπαίδευση και τις εξατομικευμένες προσεγγίσεις

Έχουν τις κατάλληλες προσδοκίες...

Ενδυνάμωση των γονέων

Οι οικογένειες που έχουν παιδιά με αναπηρία διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο για διαζύγιο, ανεργία και φτώχεια. Σε πολλές περιπτώσεις, οι γονείς αποφεύγουν να κάνουν δεύτερο παιδί.

Η πρώιμη παιδική παρέμβαση βοηθά τις οικογένειες:

- Να βλέπουν τα δυνατά σημεία και ένα μέλλον για τα παιδιά τους
- Να αντιμετωπίζουν μαζί εμπόδια και ανησυχίες
- Να διατηρούν την εργασία τους ή να προσλαμβάνονται
- Να διατηρούν την κοινωνική τους ζωή
- Να κάνουν κι άλλα παιδιά
- Να ενδυναμώνουν άλλους γονείς

Δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και προβολής

Δραστηριότητες κινητοποίησης της τοπικής κοινότητας:

- Δωρεάν αναπτυξιακός έλεγχος στις περιφέρειες
- Εργαστήρια με γονείς, κρατικούς κοινωνικούς λειτουργούς, ιατρικό προσωπικό και προσωπικό νηπιαγωγείων
- Προγράμματα/βίντεο/διαφημίσεις στα MME

Parents' Box

www.adreuli.ge

Γεωργιανή εφαρμογή για αναπτυξιακό έλεγχο των παιδιών

European Association of Service providers for Persons with Disabilities

The collage contains several pages of text in Georgian, likely providing information about developmental checks and services for children with disabilities. It includes a family silhouette, a cartoon character, and a house illustration with colorful icons representing various aspects of child development and care.

Παράγοντες που επηρέασαν την ανάπτυξη του εθνικού συστήματος ΠΠΠ στη Γεωργία

- **Μεταρρύθμιση του Εθνικού Συστήματος Φροντίδας Παιδιών (2006 – 2014):**
  - Από το ιατρικό στο κοινωνικό μοντέλο
  - Από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα οικογενειακού τύπου και την ενδυνάμωση των γονέων
- **Πρόταση στην κυβέρνηση ενός μοντέλου υπηρεσιών Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης χαμηλού κόστους (2012)**
- **Έγκριση της φιλοσοφίας του κρατικού προγράμματος ΠΠΠ από το Κοινοβούλιο με την υποχρέωση στρατηγικού σχεδιασμού:**
  - Καταρτίστηκε και άρχισε να εφαρμόζεται ένα τριετές εθνικό σχέδιο δράσης (2018 – 2021) για την ανάπτυξη του συστήματος ΠΠΠ
- **Ο ισχυρός μη κυβερνητικός τομέας και η υποστήριξη από διεθνείς φορείς**

Οι ενέργειες του ο μη κυβερνητικού τομέα για τη δημιουργία εθνικού συστήματος ΠΠΠ

- Ίδρυση ενός συνασπισμού των φορέων ΠΠΠ
- Εθνική στρατηγική και σχέδιο δράσης ΠΠΠ
- Τεκμηρίωση εθνικής πολιτικής & διαδικασιών ΠΠΠ
- Πρότυπα για τις υπηρεσίες ΠΠΠ, τα οποία υιοθετήθηκαν αργότερα από την κυβέρνηση
- Ανάπτυξη πρωτοκόλλου ελέγχου και εποπτείας ανάπτυξης παιδιών
- Υποστήριξη από ΜΚΟ, συλλόγους γονέων και μεμονωμένα άτομα με στόχο την υιοθέτηση από το Κοινοβούλιο του υπομνήματος για τη φιλοσοφία της ΠΠΠ με βάση την εθνική στρατηγική ΠΠΠ
- Ανάπτυξη ενός μοντέλου ΠΠΠ για τις ορεινές και απομακρυσμένες περιφέρειες
- Ανάπτυξη μεθοδολογιών και εργαλείων για την υποστήριξη της συμπεριληπτικής προσχολικής εκπαίδευσης
- Πιστοποιημένα σεμινάρια για ειδικούς ΠΠΠ

Συχνές προκλήσεις στο σύστημα ΠΠΠ

Συνιστάται να εξεταστούν εκ των προτέρων

- Ευέλικτο, ευρύ και συντονισμένο πρόγραμμα χρηματοδότησης για το κρατικό πρόγραμμα ΠΠΠ
- Ολοκληρωμένο σύστημα και συντονισμός μεταξύ της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών υπηρεσιών, των εκπαιδευτικών προγραμμάτων - έλλειψη συνεχούς και αποτελεσματικής επικοινωνίας με τους κύριους φροντιστές και τις προσχολικές δομές
- Πρώιμος εντοπισμός και έγκαιρη παραπομπή από το σύστημα πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης
- Συμμετοχή των παιδιών με σύνθετες ειδικές ανάγκες στο κανονικό σύστημα εκπαίδευσης
- Περιορισμένη διαθεσιμότητα και εξασφάλιση ανθρώπινων πόρων για το σύστημα ΠΠΠ σε εθνικό επίπεδο (σε κάθε περιφέρεια)
- Επίσημη θέσπιση επαγγέλματος ειδικού ΠΠΠ
- Υψηλού επιπέδου προγράμματα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, εκπαίδευση πριν και κατά την παροχή υπηρεσιών

Γενικές συστάσεις για την ανάπτυξη ενός συστήματος ΠΠΠ υψηλού επιπέδου

- Διασφάλιση του υψηλότερου επιπέδου κρατικής δέσμευσης για την ανάπτυξη και την ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών ΠΠΠ
- Διασφάλιση υποστήριξης για υπηρεσίες ΠΠΠ σε επίπεδο δήμων/κοινοτήτων
- Ανάπτυξη του κατάλληλου συστήματος κοστολόγησης και προϋπολογισμού για τις υπηρεσίες ΠΠΠ - διαφοροποίηση της χρηματοδότησης
- Διατήρηση και ενίσχυση της συνεργασίας με διεθνείς εταίρους με στόχο τη διασφάλιση τεχνικής και οικονομικής υποστήριξης για την ανάπτυξη του προγράμματος ΠΠΠ
- Ανάπτυξη του κατάλληλου κανονιστικού πλαισίου για τις εθνικές υπηρεσίες ΠΠΠ
- Ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής ΠΠΠ και λειτουργικού πλάνου
- Ανάπτυξη ενός συστήματος εποπτείας και ελέγχου εθνικής εμβέλειας, ιδανικά στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης
- Ανάπτυξη ενός ισχυρού συστήματος παραπομπής και μετάβασης

Γενικές συστάσεις για την ανάπτυξη ενός συστήματος ΠΠΠ υψηλού επιπέδου

- Δημιουργία πολιτικών και διαδικασιών για τις υπηρεσίες ΠΠΠ ως έντυπα καθοδήγησης για την παροχή υπηρεσιών ΠΠΠ (πρότυπα παροχής υπηρεσιών, επαγγελματικά πρότυπα κ.λπ.)
- Ανάπτυξη κριτηρίων ένταξης με βάση τους βιολογικούς, ψυχολογικούς και κοινωνικούς κινδύνους αναπτυξιακής υστέρησης. Δημιουργία κατάλληλων εργαλείων αξιολόγησης για τον εντοπισμό και τη μέτρηση των κοινωνικών ή ψυχολογικών κινδύνων
- Διασφάλιση της ύπαρξης υπηρεσιών για παιδιά πρώιμης ηλικίας που χρειάζονται εντατικές και εξατομικευμένες παρεμβάσεις για υποσιτισμό, χρόνιες παθήσεις, αναπηρία, άτυπες συμπεριφορές, αποκατάσταση ή οποιεσδήποτε άλλες εντατικές παρεμβάσεις.
- Ανάπτυξη βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων με στόχο την προετοιμασία και την παροχή επαγγελματιών για το σύστημα ΠΠΠ.
- Ανάπτυξη της πρώιμης παρέμβασης ως ειδικότητα που απαιτεί πτυχιακές ή μεταπτυχιακές σπουδές
- Ανάπτυξη εθνικού συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης εστιασμένου στη συνεχή παρακολούθηση και βελτίωση της ποιότητας

Προγράμματα
διατροφής

Έλεγχος και
εποπτεία

Παρέμβαση στο
φυσικό πλαίσιο

Παρέμβαση
βασισμένη
στους πόρους

Ένταξη

Αποδοτική επένδυση
για το κράτος

Βελτιωμένη
κατάσταση
σωματικής
και ψυχικής
υγείας
μητέρας -
παιδιού

Πρόληψη
αναπτυξιακής
υστέρησης

Ανάπτυξη
πλήρους
δυναμικού
παιδιού
Ενδυνάμωση
και επαρκής
εξοπλισμός των
γονέων

Ομαλή μετάβαση
στο νηπιαγωγείο –
Εξασφάλιση των
βέλτιστων
μαθησιακών
αποτελεσμάτων

Καλύτερη
ψυχο-
κοινωνική
ανάπτυξη και
πορεία στο
σχολείο, στο
πανεπιστήμιο
στην εργασία

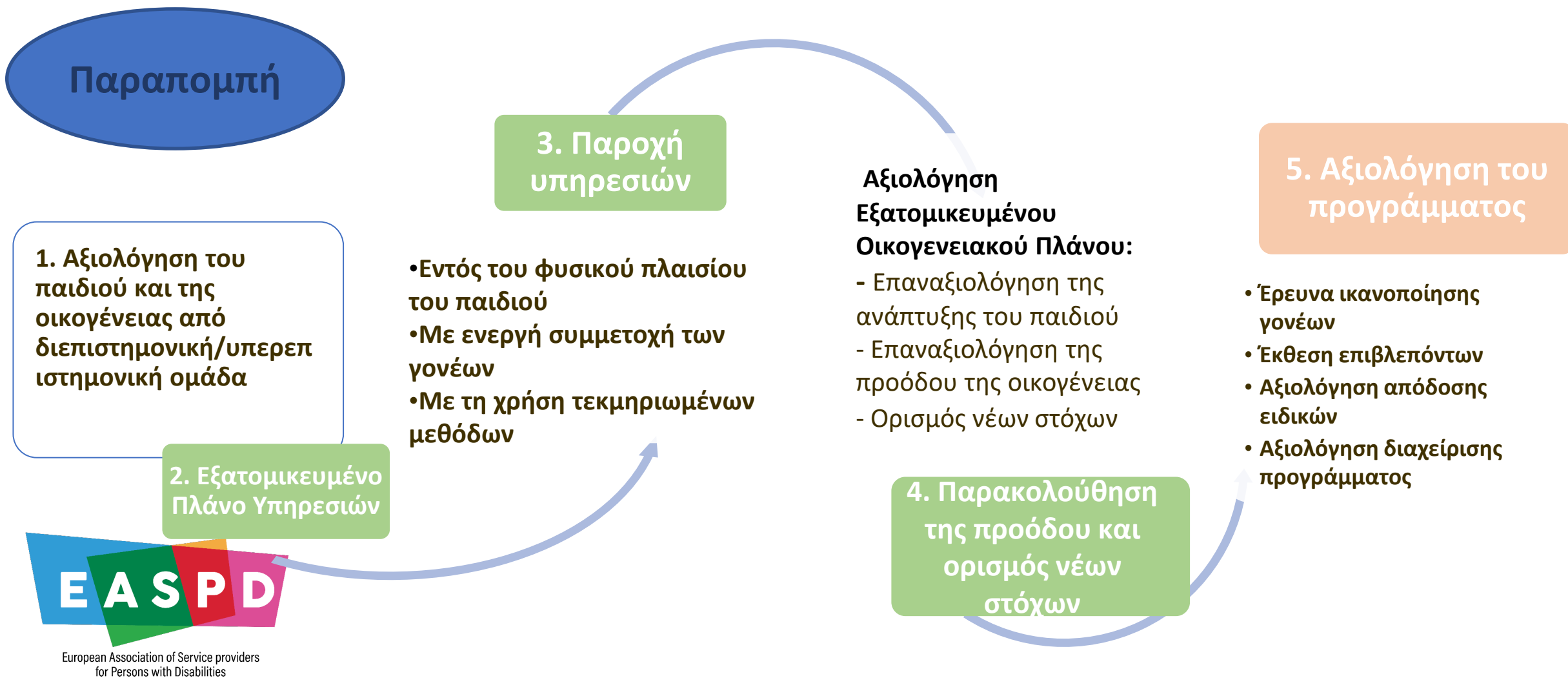
Μείωση
δαπανών
για την
υγεία και
την ειδική
αγωγή

Τα οφέλη της πρώιμης παρέμβασης

Κεφάλαιο 2

Παροχή προγράμματος πρώιμης παιδικής παρέμβασης. Σύστημα παραπομπών και κριτήρια ένταξης

Κύκλος Υπηρεσιών ΠΠΠ

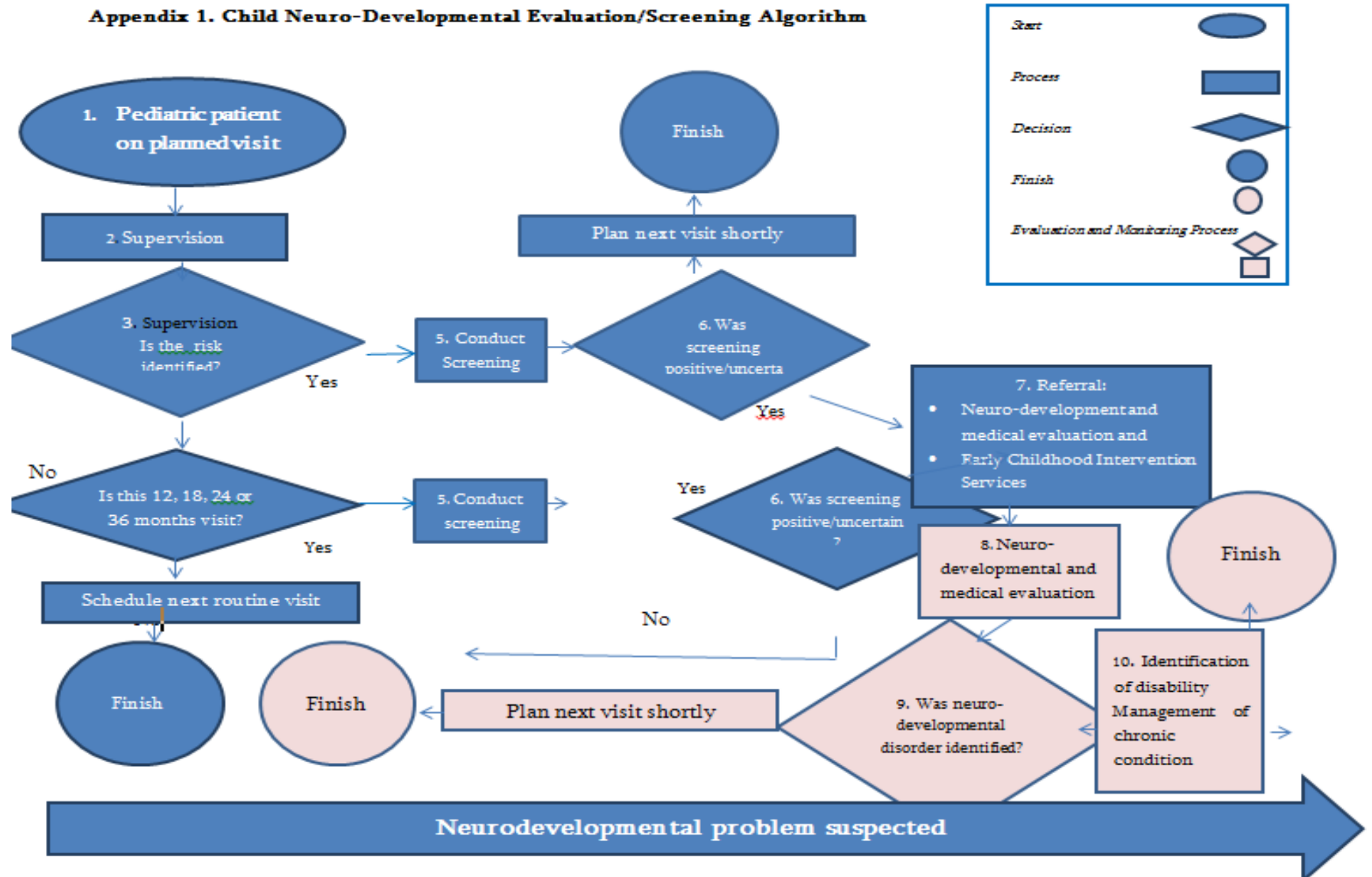

Η παρακολούθηση της προόδου πραγματοποιείται ανά 6 μήνες

Εντοπισμός και παραπομπή του παιδιού στο κρατικό πρόγραμμα ΠΠΠ της Γεωργίας

- Η πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη παρέχεται δωρεάν για παιδιά που ζουν στη Γεωργία
- Υποχρεωτικός έλεγχος υγείας στα μαιευτήρια, καθώς και στους 2, 6, 12, 18, 24 και 36 μήνες
- Σύμφωνα με το πρωτόκολλο νευροαναπτυξιακής εποπτείας, ο παιδίατρος πρέπει να πραγματοποιήσει κοινωνικό, συναισθηματικό, καθώς και αναπτυξιακό έλεγχο (ASQ-3, ASQ – ES) (πρέπει να προστεθεί το MCHAT)
- Εάν εντοπιστεί πρόβλημα, ο παιδίατρος πρέπει να ενεργήσει με βάση τον αλγόριθμο νευροαναπτυξιακού ελέγχου και αξιολόγησης

Καθιερωμένος αλγόριθμος νευροαναπτυξιακού ελέγχου και αξιολόγησης

Αναπτυξιακός έλεγχος

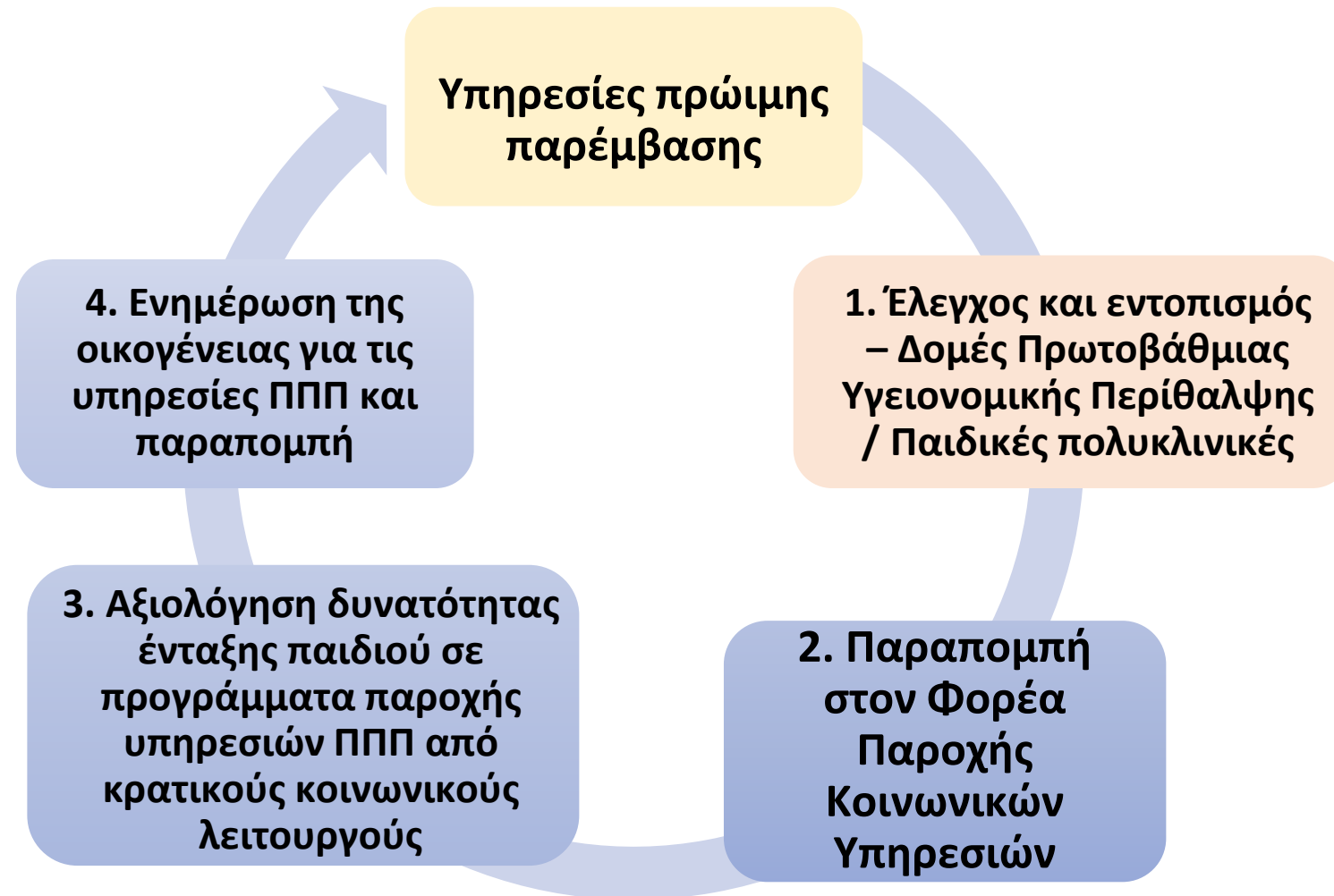
- **Σημαντικό:** Όργανα ελέγχου επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται ΜΟΝΟ για να προσδιορίζεται εάν ένα παιδί πρέπει να παραπεμφθεί για επαγγελματική αξιολόγηση Τα αποτελέσματα του ελέγχου δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται, για να προσδιορίζεται το επίπεδο ανάπτυξης ενός παιδιού ή εάν το παιδί πληροί τις προϋποθέσεις για υπηρεσίες ειδικής αγωγής

Τυποποιημένα εργαλεία ελέγχου

- The Ages & Stages Questionnaires®, Third Edition (ASQ®-3) – παιδιά ηλικίας 2 - 66 μηνών
- Ages & Stages Questionnaires®: Social-emotional, Second Edition (ASQ®:SE-2)
- MCHAT – The modified checklist of Autism in Toddlers – παιδιά ηλικίας 16 - 30 μηνών, αξιολόγηση κινδύνου ΔΑΦ
- LAP (Learning Accomplishment Profile) – D Screens – παιδιά ηλικίας 3, 4, 5 ετών

Διαδικασία εντοπισμού παιδιών που δύναται να ενταχθούν σε προγράμματα και παραπομπής για υπηρεσίες ΠΠΠ

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Πηγές παραπομπής σε παρόχους υπηρεσιών ΠΠΠ

Είναι σημαντικό να συλλέγονται δεδομένα από την πηγή της παραπομπής και να υπάρχει συνεργασία με τις ενεργές και πιθανές πηγές παραπομπής

- Κρατικός Φορέας Παροχής Κοινωνικών Υπηρεσιών – πάνω από 50%
- Μαιευτήρια - 1%
- Ιατροί συστήματος Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης – 5%
- Παιδονευρολόγοι από διάφορες κλινικές – 10%
- Νευροψυχιατρικές κλινικές – 5%
- Αυτοπαραπομπή (από άλλους γονείς, ΜΜΕ) – 20%
- Νηπιαγωγείο – 5%
- Λοιπές/άγνωστες πηγές – 4%

Για να εγγραφεί στο κρατικό πρόγραμμα ΠΠΠ της Γεωργίας, ένα παιδί πρέπει να πληροί τα κριτήρια ένταξης:

- **Παιδί με κίνδυνο αναπτυξιακής υστέρησης** - Σύμφωνα με την ICD – 10 - R62.9 Έλλειψη της αναμενόμενης κανονικής φυσιολογικής ανάπτυξης, μη καθορισμένη
- **Υστέρηση σε έναν ή περισσότερους αναπτυξιακούς τομείς:** αδρή κινητικότητα, λεπτή κινητικότητα, επικοινωνιακές, γνωστικές (επίλυση προβλημάτων), κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες. Σύμφωνα με την ICD – 10 - R62.9, Έλλειψη της αναμενόμενης κανονικής φυσιολογικής ανάπτυξης, μη καθορισμένη
- **Νοητική ή σωματική αναπηρία, γενετικές και χρωμοσωμικές διαταραχές, εγγενή σφάλματα μεταβολισμού, νευρολογικές διαταραχές**
- **Νευροβιολογικές διαταραχές, χαμηλό βάρος γέννησης, οξείες τοξικές καταστάσεις**

Ένας ιατρός πραγματοποιεί τη διάγνωση σύμφωνα με την ICD-10 (Διεθνής Ταξινόμηση Νόσων) και την καταγράφει στο έντυπο πάθησης #100

Πρώιμος εντοπισμός και έγκαιρη παραπομπή - Απαιτείται βελτίωση

Τρέχουσα ανάγκη – ισχυρό σύστημα αναπτυξιακού ελέγχου και παραπομπής για υπηρεσίες ΠΠΠ παιδιών κάτω των 3 ετών

- Χαμηλότερη συμμετοχή παιδιών 0-2 ετών (20%) έναντι των παιδιών 3-6 ετών (80%)

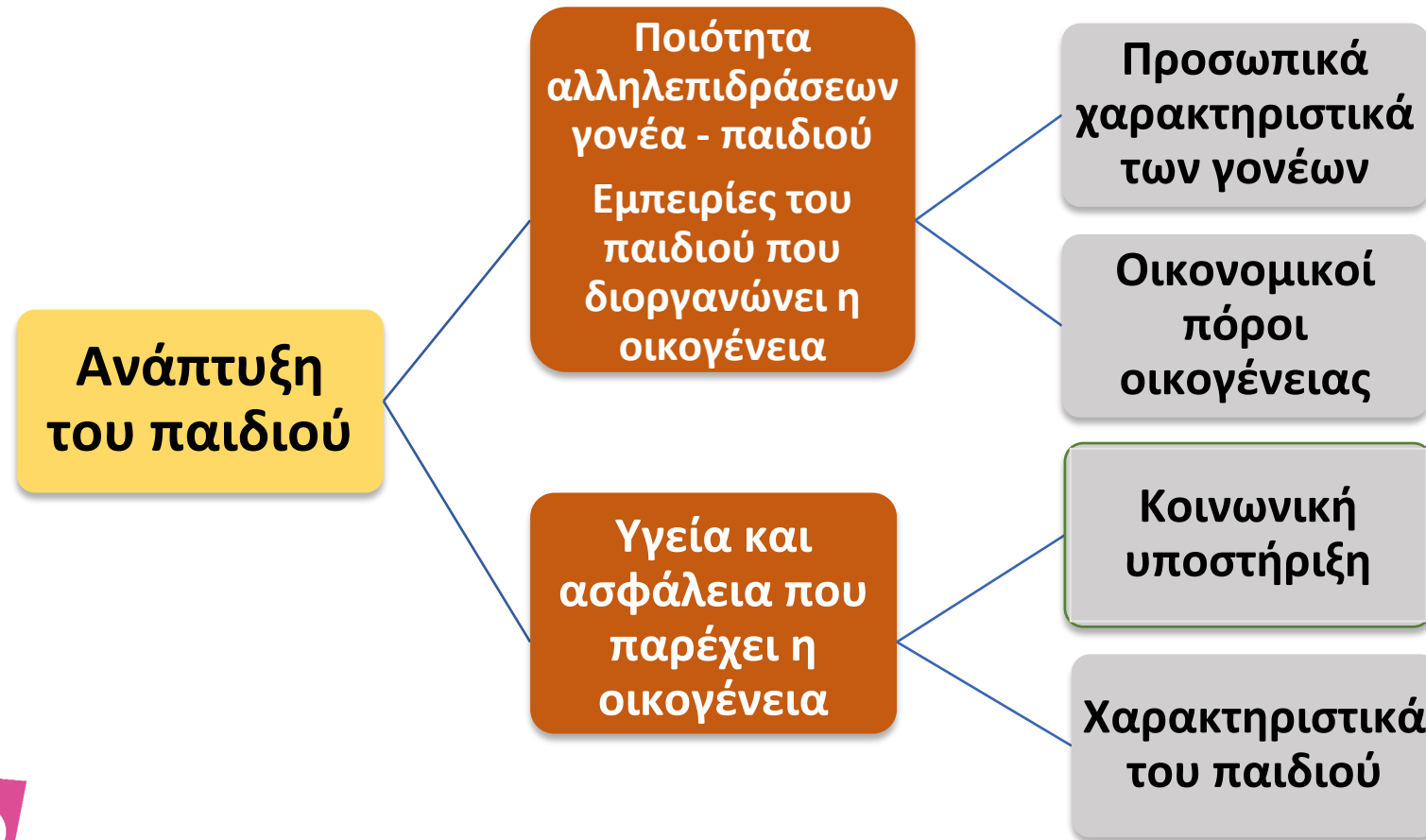
Τρέχουσα ανάγκη - Τα πρόωρα και λιποβαρή νεογνά πρέπει να αξιολογούνται στα μαιευτήρια, τα παιδιά με κίνδυνο αναπτυξιακής υστέρησης ή αναπηρίας πρέπει να παραπέμπονται για υπηρεσίες ΠΠΠ

- Καμία ή καθυστερημένη παραπομπή για υπηρεσίες ΠΠΠ

Τρέχουσα ανάγκη - Τα παιδιά με υψηλό κίνδυνο αναπτυξιακής υστέρησης ή αναπηρίας εξαιτίας κινδύνων στο περιβάλλον της οικογένειας ή της τοπικής κοινότητας δεν συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα ΠΠΠ

- Έλλειψη εργαλείων και κριτηρίων εντοπισμού
- Στην ΠΠΠ συμμετέχει μόλις το 20% των παιδιών με κίνδυνο (εξαιτίας περιβαλλοντικών ή βιολογικών παραγόντων)

Παράγοντες κινδύνου για την ανάπτυξη του παιδιού

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Βέλτιστη πρακτική

Στην Πορτογαλία, η απόφαση για την ένταξη λαμβάνεται με βάση την ICF-CY (Διεθνής Ταξινόμηση της Λειτουργικότητας, της Ανικανότητας και της Υγείας για παιδιά και νέους)

Τα παιδιά ηλικίας 0 – 6 ετών και οι αντίστοιχες οικογένειες δύναται να ενταχθούν σε προγράμματα υποστήριξης όταν παρουσιάζουν τις καταστάσεις που περιλαμβάνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

1^η κατηγορία – «Μεταβολές της σωματικής λειτουργίας ή δομής» που περιορίζουν τη φυσιολογική ανάπτυξη και τη συμμετοχή σε τυπικές δραστηριότητες, εξετάζοντας την ανάπτυξη με βάση την αντίστοιχη ηλικία και το κοινωνικό πλαίσιο

2^η κατηγορία – «Υψηλός κίνδυνος αναπτυξιακής υστέρησης» λόγω της ύπαρξης βιολογικών, ψυχοσυναισθηματικών ή περιβαλλοντικών καταστάσεων που ενέχουν υψηλή πιθανότητα σχετικής υστέρησης στην ανάπτυξη του παιδιού.

Κριτήρια ένταξης

Όρεγκον, ΗΠΑ:

Παιδιά με αναπτυξιακή υστέρηση: υστέρηση κατά 2 τυπικές αποκλίσεις σε έναν ή περισσότερους τομείς ανάπτυξης ή κατά 1,5 τυπική απόκλιση σε δύο ή περισσότερους τομείς ανάπτυξης.

Παιδιά με βιολογικούς κινδύνους! Ένα παιδί που γεννιέται με μια διαγνωσμένη πάθηση, η οποία είναι πιθανό να οδηγήσει σε υστέρηση, όπως πολύ χαμηλό βάρος γέννησης, εθισμός στα ναρκωτικά ή/και το αλκοόλ, γενετική διαταραχή, αυτισμός, δισχιδής ράχη κ.λπ.

Διαπιστωμένη αναπηρία: αυτισμός, διαταραχή επικοινωνίας, μειωμένη ακοή, μειωμένη όραση, ορθοπεδικά ελλείμματα, γνωστικά ελλείμματα, κώφωση και τύφλωση, τραυματική εγκεφαλική βλάβη, ελλείμματα υγείας, μαθησιακή αναπηρία, συναισθηματική διαταραχή.

Ισπανία: Οποιοδήποτε παιδί με αναπτυξιακή υστέρηση (που έχει αξιολογηθεί με ψυχομετρικές δοκιμές), αναπηρία ή επικοινωνιακά, συναισθηματικά ή συμπεριφορικά προβλήματα λόγω βιολογικών ή κοινωνικών παραγόντων.

Παραπομπή σε υπηρεσίες ΠΠΠ από το SSA

Αρχική επικοινωνία με τις οικογένειες από τον κρατικό κοινωνικό λειτουργό ή τον πάροχο υπηρεσιών ΠΠΠ ή και από τους δύο

- Ενημέρωση για τα χαρακτηριστικά του προγράμματος, τη συνεργασία του ειδικού ΠΠΠ με την οικογένεια, τα δικαιώματα και τις ευθύνες
- Ενημέρωση για το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος ΠΠΠ και τη διαδικασία μετάβασης στις υπηρεσίες εκπαίδευσης
- Όροι και προϋποθέσεις για τη χρήση των κουπονιών ΠΠΠ
- Υπογραφή της ενημερωμένης συγκατάθεσης/σύμβασης μεταξύ του παρόχου υπηρεσιών ΠΠΠ και της οικογένειας

Ομαδική εργασία – χωρισμός σε 2 ομάδες

Ερωτήσεις για σκέψη:

- Πόσα παιδιά παραπέμπονται σε κοινωνικές υπηρεσίες/υπηρεσίες ειδικής αγωγής στην Ελλάδα;
- Τι χρειάζεται για να υπάρχει ένα αποδοτικό σύστημα παραπομπής που να βασίζεται στο οικολογικό μοντέλο
  - Βιολογική και ψυχολογική αξιολόγηση
- Τι είδους δραστηριότητες/εργαλεία έχουμε ή χρειαζόμαστε για τη βιολογική και ψυχολογική αξιολόγηση ενός παιδιού;
- Πώς θα διασφαλίσουμε εξαρχής τη συμμετοχή των γονέων στη διαδικασία

Χρόνος εργασίας 20 λεπτά

Παρουσίαση κάθε ομάδας 5-7 λεπτά

European Association of Service providers
for persons with disabilities

Η δράση έχει χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Technical Support Instrument (Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης) και υλοποιείται από την EASPD σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο είναι του/των συντάκτη/συντακτών και δεν αντανακλούν αναγκαία την επίσημη άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν εγγυάται στην ορθότητα των δεδομένων που περιέχονται στο παρόν έγγραφο. Ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό της μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!